beroepsonderwijs bedrijfsleven

Verantwoordingsinformatie, behorend bij het kwalificatiedossier mbo:

Ondernemerschap handel en zakelijke dienstverlening

Kwalificaties

» Ondernemer handel en/of diensten

Geldig vanaf

01-08-2026

Penvoerder: Sectorkamer handel
Gevalideerd door: Sectorkamer handel
Op: 25-09-2025

Inhoudsopgave

Het kwalificatiedossier kan een verwijzing bevatten naar de volgende (verantwoordings-)informatie. Dit is geen onderdeel van de kwalificatie-eisen.

Verantwoordingsinformatie 4

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp) 4
2. Examenprofielen 4
3. Arbeidsmarktinformatie 4
4. Trends en ontwikkelingen 4
5. Beroepsvereisten 5
6. Bijzondere vereisten 5
7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen 5
8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs 6
9. Onderhoudsagenda 6
10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie 6
11. Betrokkenen 7
12. Verblijfsduur 4 jarig 7
13. Aanvullende informatie 7
14. Certificaten 8

Verantwoordingsinformatie

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)

Het kwalificatiedossier Ondernemerschap handel en zakelijke dienstverlening is gebaseerd op de volgende beroepscompetentieprofielen:

- Beroepscompetentieprofiel Zelfstandig ondernemer, niveau 5
- Referentiedocument Ondernemerschap, vastgesteld door de sectorkamer Handel

2. Examenprofielen

N.v.t.

3. Arbeidsmarktinformatie

Sinds 2018/2019 neemt het aantal studenten toe; in 2021/2022 staan er 2789 studenten ingeschreven voor de opleiding Ondernemer Retail (voorganger van deze kwalificatie).
In 2020-2021 waren er 502 gediplomeerden. Ongeveer 50% van de studenten stroomt door naar een vervolgopleiding en de andere 50% stroomt door naar werk (12 uur of meer per week). De kansen op werk zijn goed (bron: www.s-bb.nl).
Er is een toename van het aantal winkels:
https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/18/voor-het-eerst-sinds-jaren-weer-meer-winkels
en ook de omzet voor de detailhandel stijgt:
https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/22/detailhandel-zet-ruim-8-procent-meer-om-in-april
net als het aantal online platforms:
https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/monitor-online-platformen-2021

4. Trends en ontwikkelingen

Wetgeving en regelgeving

Een ondernemer in de sector Handel en/of de sector Zakelijke dienstverlening heeft kennis nodig van wet- en regelgeving met betrekking tot zelfstandig ondernemen, privacy en veiligheid. Denk aan arbo- en milieu, aansprakelijkheid, algemene voorwaarden, en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Ook moet die op de hoogte zijn van de rechten en plichten die specifiek gelden voor de branche waarin die onderneemt. Wet- en regelgeving verandert constant. Daarom moet de ondernemer up-to-date zijn én blijven, door zich te verdiepen in beschikbare informatie in vakbladen of online en continu een lerende houding aan te nemen. Veel van deze wetten en regels zijn te vinden op de website van de Kamer van Koophandel en de Rijksoverheid.

Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening

Voor de sectoren Handel en Zakelijke dienstverlening zien we de volgende trends:

- Digitalisering
Corona heeft voor een enorme toename van e-commerce en een structurele verandering van de markt gezorgd. Hoe meer online wordt gehandeld, hoe meer data er beschikbaar komt en hoe minder persoonlijk klantcontact er is. Organisaties en bedrijven zetten data steeds slimmer in. Enerzijds om hun businessmodel te updaten/vernieuwen en anderzijds om de customer journey te optimaliseren en beter in te spelen op de specifieke behoefte van de individuele klant (personalisering). De klant heeft betere toegang tot allerlei verschillende kanalen en informatie, en wordt daardoor veeleisender, waardoor de ondernemer meer op de klantbeleving en service inzet, omdat dat de manier is waarop die de klant aan zich bindt en zich onderscheidt van de rest.
De digitalisering biedt ondernemers kansen op het gebied van automatisering van werkprocessen (zoals administratieve handelingen), marketing (reviews) en klantenservice (chatbots, social media). Door de invloed van digitalisering en e-commerce is er een branchetransformatie gaande waarbij grenzen (tussen b2c en b2b) vervagen, markten ontschotten en nieuwe concepten en samenwerkingen ontstaan.

- Ecologische ontwikkelingen
Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid zijn niet meer weg te denken in de branches. Er liggen kansen voor onder andere communicatiebureaus, gezien de toenemende vraag aar communicatie over de circulaire economie.

- Veranderende klanten
De maatschappij individualiseert sterk. Burgers dienen steeds meer zelf zaken te regelen. Dit vertaalt zich in een grotere behoefte aan maatwerk en personalisering van producten en diensten en dus een zorgvuldige voorbereiding van het advies aan klanten.

- Doe-het-zelf samenleving
Er ontstaat steeds meer een doe-het-zelfsamenleving. Burgers en bedrijven kunnen veel handelingen via internet aangaan en zelf afhandelen.

- Globale ontwikkelingen
Corona heeft voor blijvende maatschappelijke veranderingen gezorgd. Vergrijzing zorgt voor enorme krapte op de arbeidsmarkt. Het klimaatprobleem wordt steeds urgenter. De oorlog in Oekraïne heeft de komende jaren invloed op leveringen en energieprijzen.

Mensen consumeren steeds bewuster. Ze willen weten waar hun producten vandaan komen, onder welke omstandigheden ze zijn geproduceerd en hoe duurzaam ze zijn. Hier moet de ondernemer op inspelen, door duurzaam en maatschappelijk verantwoord te ondernemen en zich te verdiepen in de trends en ontwikkelingen op dit gebied.

- Gebruikte bronnen
Trendrapportage Handel SBB:
https://trendrapport.s-bb.nl/handel/

CBS monitor online platformen:
https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/monitor-online-platformen-2021

MKB Servicedesk:
https://www.mkbservicedesk.nl/duurzaam-ondernemen/duurzame-bedrijfsvoering/waarom-beginnen-met-duurzaam-ondernemen

Website Rijksoverheid:
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-economie/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen

Website Kamer van Koophandel:
https://ondernemersplein.kvk.nl/duurzaam-ondernemen/

het Model Internationale Competenties van Nuffic:
https://www.nuffic.nl/publicaties/model-internationale-competenties

Het model 21e eeuwse vaardigheden:
https://www.slo.nl/thema/meer/21e-eeuwsevaardigheden/

het EntreComp raamwerk met ondernemerscompetenties van de Europese Commissie:
https://joint-research-centre.ec.europa.eu/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework_en

Het Business Model Canvas:
https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/innovatie/productontwikkeling/business-model-canvas/

Referentiedocument Ondernemerschap

5. Beroepsvereisten

n.v.t.

6. Bijzondere vereisten

Ondernemer handel en/of diensten
Nee

7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen

Ondernemer handel: Engels
Luisteren (B1), Lezen (B1), Gesprekken voeren (B1), Spreken (B1), Schrijven (B1).
- kan gesproken informatie in het Engels begrijpen
- kan teksten in het Engels lezen en begrijpen
- kan gesprekken in het Engels voeren
- kan teksten in het Engels schrijven
- kan een presentatie in het Engels geven

Ondernemer handel en/of diensten

Engels					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1	x	x	x	x	x
A2	x	x	x	x	x
A1	x	x	x	x	x

8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs

Na het afronden van de opleiding ondernemer handel op mbo-niveau 4 is er de mogelijkheid om door te stromen naar diverse AD- en hbo-opleidingen, zoals Ondernemerschap, Commerciële economie, E-commerce, International Business en Bedrijfskunde.

9. Onderhoudsagenda

Onderwerp	Actie	Wie	Wanneer
Doelmatigheid	SBB evalueert ieder jaar de doelmatigheid van alle kwalificaties.	SBB signaleert aan bedrijfsleven, onderwijs en OCW.	Jaarlijks
Onderhoud kwalificatiedossier - actualiteit - uitvoerbaarheid	Onderhouden en beheren van het kwalificatiedossier.	SBB in samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven.	Vanaf het moment van vaststelling door de minister van OCW tenminste één keer in de vijf jaar.
Keuzedelen	Ontwikkeling, koppeling en onderhoud van keuzedelen	Vanaf het moment van vaststelling door de minister van OCW.	Jaarlijks
Aansluiting beroepsgericht vmbo op mbo	Actuele situatie overleggen / bespreken	Marktsegment Retail en de Sectorkamer handel	Jaarlijks

Het kwalificatiedossier Ondernemer handel wordt vanwege de onderhoudscyclus elke 5 jaar geëvalueerd en onderhouden. Het onderhoud vindt altijd in opdracht van de sectorkamer Handel plaats. Het kan voorkomen dat het onderhoud eerder of later dan gemiddeld plaatsvindt.

10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie

Categorie	Kruis aan welke categorie van toepassing is :	Omschrijving
Categorie 1: Nieuw dossier		Dit dossier zat voorheen niet in de kwalificatiestructuur. Nadere toelichting is niet nodig.
Categorie 2: Nieuwe elementen		Dit betreft sterk gewijzigde dossiers waarop de Toetsingskamer een ingangstoets heeft uitgevoerd. Er is sprake van nieuwe of samengevoegde kwalificaties, certificeerbare eenheden, bcp's, etc. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 3: Wijzigingen	x	Er zijn zaken gewijzigd in een bestaand dossier. Bijvoorbeeld inhoudelijke wijzigingen in de kerntaakbeschrijving of de werkprocessen. Ook kleinere wijzigingen, zoals het toevoegen van matrices voor rekenen/wiskunde, het herstellen van spelfouten, herformuleringen die geen betekenisverschillen inhouden en beperkte tekstuele wijzigingen vallen hieronder. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 4: Ongewijzigd		Dossier is volledig ongewijzigd. Nadere toelichting is niet nodig.

Door digitalisering, automatisering en maatschappelijke ontwikkelingen zoals corona en de klimaatcrisis verandert de wereld snel. Een ondernemer speelt in op deze veranderingen door zich voortdurend aan te passen. Het ondernemen van vijf jaar geleden is niet hetzelfde als het ondernemen van nu of van de toekomst en vraagt om een nieuw soort ondernemer met een andere houding, kennis en vaardigheden. Het dossier is daarom vernieuwd zodat het beter aansluit op de actuele ontwikkelingen.
De veranderingen zijn als volgt:

Inhoud kwalificatiedossier Ondernemerschap retail, kwalificatie Ondernemer retail; geldig vanaf 8-2015 en tot 8-2023:
B1-K1 Start een retailonderneming
B1-K2 Richt een retailonderneming in
B1-K3 Geeft strategisch leiding aan de retailonderneming
B1-K4 Geeft operationeel leiding aan de retailonderneming
B1-K5 Voert operationele activiteiten uit in een retailonderneming

Inhoud kwalificatiedossier Ondernemerschap handel, kwalificatie ondernemer handel; geldig vanaf 8-2023 en tot 8-2026:
B1-K1 Profileert zichzelf als ondernemer

B1-K2 Ontwikkelt een business model
B1-K3 Voert operationele processen in een handelsonderneming uit
B1-K4 Ontwikkelt zich in het ondernemen

Algemeen:
Het belangrijkste verschil is dat de oude kwalificatie specifiek gericht was op het starten van een eigen retailonderneming en daar alle kennis en vaardigheden voor aanleerde. De nieuwe kwalificatie is meer gericht op de persoonlijke ontwikkeling als ondernemer in de sector handel. De ondernemer handel heeft nog geen eigen onderneming tijdens de opleiding, maar leert alles aan wat nodig is om na de opleiding een eigen onderneming te kunnen starten; dit onderscheidt deze kwalificatie van de Vakman Ondernemer. Ook is er meer aandacht voor duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Voor de structuur en voor het ontwikkelen van werkprocessen is gebruik gemaakt van het door de sectorkamer Handel vastgestelde 'Referentiedocument Ondernemerschap'.

1. Titel: de context van retail is uitgebreid naar de handelssector.
De ondernemer handel verkoopt producten plus eventueel aanvullende services. Dat doet die B2C, B2B of een combinatie van beide.
2. Kerntaken: Er zijn 4 kerntaken in plaats van 5; inhoudelijk komen deze grotendeels overeen, wel is de volgorde anders.
Het nieuwe dossier bevat geen werkproces over leidinggeven of het werven/selecteren van personeel. Dit onderscheidt deze kwalificatie van de kwalificaties Leidinggeven op basis van Vakmanschap en Manager Retail.
3. Omdat de nieuwe kwalificatie niet specifiek gericht is op het starten van de eigen onderneming in de retail, maar op het voorbereiden op gaan ondernemen binnen de sector handel in bredere zin, komt het maken van onderbouwde keuzes en evalueren ervan in elke kerntaak terug.
4. K2 is het maken van een business model. Dat is een geüpdatete variant van het ondernemingsplan. Het is gebaseerd op het Business Model Canvas (BMC) en waar het ondernemingsplan werd gebruikt voor de start van de onderneming, is het nieuwe business model een levend document, dat continu geëvalueerd en doorontwikkeld wordt.

Wijzigingen kwalificatiedossier Ondernemerschap Handel en Zakelijke dienstverlening; geldig vanaf 8-2026
- Context Handel verruimt naar Handel en Zakelijke dienstverlening.
- Titel kwalificatiedossier Ondernemerschap Handel --> Ondernemerschap Handel en Zakelijke dienstverlening.
- Titel kwalificatie Ondernemer handel --> Ondernemer handel en/of diensten.
- Titel kerntaak B1-K2 Ontwikkelt een business model --> Geeft invulling aan een businessmodel
- Titel werkproces B1-K2-W6 Construeert een business model --> Schrijft een businessplan
- Titel kerntaak B1-K3 Voert operationele processen in een handelsonderneming uit --> Voert operationele processen in een onderneming uit
- Producten --> producten en/of diensten.
- Met name taalkundig afstemmen van de inhoud op de specialistenkwalificatie Ondernemerschap op basis van een vakspecialisme. Bijvoorbeeld werkproces B1-K1-W3 Ontwikkelt een ondernemersconcept --> Ontwikkelt een ondernemingsconcept.
- Wet- en regelgeving: aandacht voor (product)aansprakelijkheid, consumentenrecht, vergunningen, verzekeringen en algemene voorwaarden.

11. Betrokkenen

Bij de ontwikkeling is samengewerkt met inhoudsdeskundigen uit onderwijs en bedrijfsleven:

BTG Handel
MBO Raad
ROC van Amsterdam
Drenthe College
Koning Willem I College
Voormeerwaarde.nl
Plus Retail
Intersport
Kijken bij Marlies

MBO Raad maakt een servicedocument.

Wijzigingen september 2025
Bij het onderhoud is samengewerkt met inhoudsdeskundigen uit onderwijs en bedrijfsleven:
- ZZP Nederland
- Rijksdienst voor Ondernemerschap
- BTG Handel en Mode
- BTG Zakelijke dienstverlening en veiligheid
- ROC van Amsterdam
- ROC Aventus
- Curio
- Albeda College
- ROC van Twente
- Deltion College
- Koning Willem I College

12. Verblijfsduur 4 jarig

n.v.t.

13. Aanvullende informatie

n.v.t.

14. Certificaten

N.v.t.